

Handläggare
Joakim Bendroth
Telefon: 08-508 283 86

Till
Kulturnämnden
2021-04-27

Förstudie om användning och hantering av underskrifter med elektroniska materiel och metoder. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Stadsarkivets förslag till beslut

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Kulturnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Lennart Ploom
Stadsarkivarie, förvaltningschef

Jonas Engardt
Avdelningschef

Sammanfattning

Riksarkivets förstudie utreder det begreppsmässiga och rättsliga nuläget för att använda och hantera underskrifter med elektroniska materiel och metoder. För det syftet lämnar förstudien rekommendationer för dels en terminologi och begreppsapparat, dels en metod för att bedöma olika fall.

Stockholms stadsarkiv ser positivt på förstudien. Det är ett område som behöver utredas. Förstudien kommer att bli en bra grund för Stockholms stads arbete med att ta fram riktlinjer för elektroniska underskrifter. I remissvaret har stadsarkivet fokuserat på frågan om bevarande och gallring av elektroniska underskrifter.

Stadsarkivets huvudsakliga synpunkt är att avsnitt *6.2.2.1 Allmänt rättsliga relevanta perioden*, *6.2.2.2 Arkivrättsligt relevanta perioden* och *6.4 Vad kan gallras?* med tillhörande underavsnitt behöver utvecklas och förtydligas med fler exempel rörande hur man ska värdera handlingar med elektroniska underskrifter utifrån ett bevarande- och gallringsperspektiv.

Underlag för beslut

Stockholms stadsarkiv har fått tillfälle att yttra sig över remiss av Förstudie om användning och hantering av underskrifter med

elektroniska materiel och metoder. Remissvar ska redovisas senast 2021-04-30 till Kommunstyrelsen.

Utlåtande

Remissen

Riksarkivets förstudie utreder det begreppsmässiga och rättsliga nuläget för att använda och hantera underskrifter med elektroniska materiel och metoder. För det syftet lämnar förstudien rekommendationer för dels en terminologi och begreppsapparat, dels en metod för att bedöma olika fall.

Riksarkivet har under en lång tid fått frågor om användningen och hanteringen av underskrifter med elektroniska materiel och metoder hos verksamheter inom både den offentliga sektorn och den privata sektorn. Det finns en tydlig efterfrågan på vägledning eller liknande stöd ute hos verksamheter. Målet är att förstudien ska bli grunden för Riksarkivets fortsatta arbete med bevarande och gallring av underskrifter med elektroniska materiel och metoder.

Förstudien är fördelad över sju avsnitt, varav ett avsnitt är en källförteckning tillsammans med en bilaga. Det första avsnittet, inledning, beskriver förstudiens språkliga konventioner, bakgrund, syfte och metod samt avgränsning och precisering. I de två efterföljande avsnitten redogörs och analyseras termer och begrepp och gällande rätt. Utifrån föregående avsnitt lämnas rekommendationer för att bedöma funktionella behov av och krav på underskrifter. Därefter följer en redogörelse och analys av olika fall, vilka är uppdelade i allmänna fall och särskilda fall. Utifrån alla föregående avsnitt sammanställs rekommendationer för att göra bedömningar av olika fall.

Riksarkivets syfte med att vända sig till remissinstanserna är att inhämta inlägg:

- Om den rättsliga utredningen
- Om begreppsapparaten och metod för bedömning av olika fall
- Om språk och andra förbiseenden, till exempel eventuella otydligheter, logiska fel, antaganden eller påståenden som kan behöva närmare understödjas eller förklaras. Förstudien är inte avsedd att vara pedagogisk; den ska vara ett underlag för att ta fram mer specifika typer av handlingar utifrån specifika behov och målgrupper.

- Att uppdatera och ersätta redogörelsen och analysen av gällande rätt i rapporten *Framställning och bevarande av elektroniska signaturer* (2014-10-07, Riksarkivet).
- Att införa begreppsapparaten och metodiken för att bedöma frågor om bevarande och gallring av underskrifter.
- Att utgöra underlag för andra utredningar och vägledande stödmaterial, vilket kan innefatta generella föreskrifter om gallring och bevarande av underskrifter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Arkiv och informationsförsörjning.

Jämställdhetsanalys

Stadsarkivet bedömer att förslaget inte innehåller förslag med särskild påverkan ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stadsarkiv ser positivt på förstudien. Det är ett område som behöver utredas. Förstudien kommer att bli en bra grund för Stockholms stads arbete med att ta fram riktlinjer för elektroniska underskrifter. I remissvaret har stadsarkivet fokuserat på frågan om bevarande och gallring av elektroniska underskrifter. Remissvaret är disponerat så att vi lämnar synpunkter och förslag utifrån remissens avsnittsindelning. Se utdrag ur remissen i kursiv text med tillhörande förslag på tillägg nedan.

6.2.2.1 Allmänt rättsliga relevanta perioden (S. 114)

Ur ett allmänt rättsligt perspektiv är frågan: hur länge har handlingen rättslig relevans? Det vill säga, när finns det inte längre några rättsliga behov av eller krav på att påvisa handlingens giltighet? Denna tidpunkt kan vara lagreglerad, och är en fråga för verksamhetens jurister och ytterst domstolen.

Här skulle ett antal exempel på handlingar där tidsfristen för den rättsliga relevansen varierar och ett antal exempel på olika fall där tidpunkten kan vara lagreglerad göra gör avsnittet tydligare. Avsnittet skulle även kunna utvecklas med ett antal frågeställningar som man kan använda som stöd för att bedöma hur länge en handling med elektronisk underskrift har rättslig relevans, exempelvis:

- Styr handlingen av särskilda lagar, förordningar eller föreskrifter?
- Behövs handlingen för att styrka verksamhetens rättigheter i en bevissituation?
- Hur länge behöver handlingen finnas kvar för att styrka andras rättigheter eller skyldigheter?
- Finns det preskriptionstider att ta hänsyn till? Exempelvis den allmänna preskriptionstiden på 10 år?
- Hur länge behöver handlingen finnas kvar för revision eller annan kontroll inom verksamheten?
- Har handlingen/underskriften betydelse för en medborgares rättssäkerhet?
- Finns det andra rättsliga aspekter att ta hänsyn till, exempelvis beslut i lagar, förordningar eller föreskrifter om ”kortaste bevarandetid”?

6.2.2.2 Arkivrättsligt relevanta perioden (S. 114)

Ur ett arkivrättsligt perspektiv är frågan: vad händer över tid när allmänna handlingars rättsliga relevans upphör, det vill säga vilken betydelse har en underskrift för sådana handlingar?

Är handlingen nödvändig för att tillgodose 3 § arkivlagen?

Det följer att underskriften inte behöver bevaras om handlingen kan gallras med stöd av författning eller beslut från arkivmyndigheten eller annan med motsvarande ansvar.

Om handlingen är nödvändig för att tillgodose 3 § arkivlagen, är underskriften också nödvändig för att handlingen ska tillgodose 3 § arkivlagen?

- *Om frågan besvaras med ett ja måste rätt materiel och metoder väljas från början för att säkerställa att underskriften kan bevaras över tid.*
- *Frågan kan endast besvaras med ett nej om det finns bestämmelser om gallring i författning eller om det finns beslut från arkivmyndigheten eller annan med motsvarande ansvar.*

Innan val av materiel och metoder görs bör därför verksamheten först göra en gallringsutredning som tydligt besvarar Vad kan gallras? (a. 6.4).

Här skulle ett resonemang följt av ett antal exempel hur man kan bedöma underskriftens värde för att tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och forskningens behov göra avsnittet tydligare. Avsnittet skulle även kunna utvecklas med ett antal frågeställningar som man kan använda som stöd för att bedöma värdet av en

handling med elektronisk underskrift utifrån 3 § arkivlagen.

Exempel på frågeställningar:

- Är informationen nödvändig för att medborgare som berörs av förvaltningens verksamhet ska kunna ta till vara sina intressen?
- Skulle gallring innebära att medborgarnas insyn i verksamheten begränsas avsevärt?
- Hur länge kan medborgare ha ett direkt intresse av informationen?
- Hur unika är handlingarna eller objekten som informationen handlar om?
- Vilken räckvidd har informationen i handlingarna eller konsekvenserna av de fattade besluten?
- Har handlingarna ett direkt samband med den verksamhet som myndigheten har att bedriva enligt sin instruktion och som utomstående kan förvänta sig ska finnas dokumenterad hos myndigheten?
- Ger handlingarna väsentlig information om myndighetens omvärld?

6.4 Vad kan gallras? (s. 115)

Handlingar som är allmänna ska som huvudregel bevaras. Detta gäller oavsett om det anses att handlingarna har betydelse för underskriftens äkthet som bevis eller inte. Det måste alltid finnas lagstöd för att gallra allmänna handlingar. Utgångspunkten är 10 § arkivlagen som medger att handlingar får gallras men endast om arkivet i övrigt kan tillgodose ändamålen i 3 § arkivlagen, eller om det finns andra författningar som reglerar frågan.

- *För kommuner och regioner kan det finnas arkivreglementen eller andra lokala bestämmelser.*
- *För statliga myndigheter gäller 14 § arkivförordningen som tillåter gallring endast med stöd av författning eller beslut från Riksarkivet.*

Det följer att en verksamhet som avser att gallra en underskrift behöver ett tydligt lagstöd, eller välgrundade skäl för de fall som avser att stödja sig på 10 § arkivlagen eller på ett beslut från arkivmyndighet eller annan med motsvarande ansvar. Av denna anledning bör en verksamhet alltid göra en Gallringsutredning (a. 6.4.1).

Här efterfrågas en beskrivning med exempel på vad gallring av en elektronisk underskrift innebär och hur det kan ske. Finns det några specifika fall där man har gallrat en avancerad elektronisk

underskrift? Finns det några gallringsutredningar eller gallringsbeslut som ni kan hänvisa till?

6.4.1.1 Statliga myndigheter (s. 115)

Motivera i gallringsutredningen varför underskriften kan gallras, och eventuella kompenserande åtgärder.

Här efterfrågas exempel på vad som skulle kunna vara en kompenserande åtgärd.

6.4.2 Kontrollfunktionen (s. 116)

Om kontrollfunktionen fungerar är frågan om den är fortfarande av väsentlig betydelse eller om den är av ringa betydelse.

Här efterfrågas exempel på handlingar där kontrollfunktionen skulle kunna vara av väsentlig betydelse och där de skulle kunna vara av ringa betydelse.

Bilagor

1. Följebrev Förstudie om användning och hantering av underskrifter med elektroniska materiel och metoder, KS 202
2. förstudie_v031_missiv.docx.mso16.a1a
3. förstudie_v031_utkast3.docx.mso16.a1a